Na anketo o stanovanjskih razmerah je odgovorilo le 9 šol, ostale prosimo, da odgovorijo.

Po službeni potrebi premeščenemu agilnemu članu in odborniku tov. Twrdiju se zahvali za delo in mu želi vrnitve.

Zadnje zborovanje bo v mescu maju, najbrže v Naklem. Časi so resni in je potrebno strniti vse narodne sile, zato bo zadnje predavanje posvečeno domovinski vzgoji.

Rant Franc, preds. **Žumer Anton,** taj.

+ **JUU, SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LITIJSKI OKRAJ** je zborovalo v soboto, 15. marca 1941, v Ljubljani v hotelu Metropolu. Predsednik tov. Jože Župančič je otvoril zbor in pozdravil vse navzoče, imenoma pa predsednika sekcije JUU tov. Metoda Kumlja iz Ljubljane, sreskega šol. nadzornika g. Dolgana Josipa. Predstavil je nato tov. Kodre Mileno iz Štange, ki je vstopila v JUU na dan zborovanja. V društvo je vstopil od zadnjega zborovanja tov. Menard Viljem, ki je premeščen iz Žusma v Hotič pri Litiji. Okraj je zapustil tov. Kotnik Konrad, šol. uprav. v Sv. Križu nad Litijo, ker je premeščen.

Tov. predsednik je omenjal uspele hospitacije na banovinski poklicni svetovalnici v Ljubljani. Napovedal je tudi okrožne pedagoške sestanke, ki jih bosta v aprilu sklicala uradno oba sreska šolska nadzornika. Projekt novega šolskega zakona, ki ga je sestavila Kmetijska zbornica v Ljubljani, je v rokah posebnega odbora iz vrst naših članov, ki ga bodo pregledali in nato stavili izpreminjevalne predloge.

O delu v Jugoslovenskem učiteljskem udruženju je podal pregledno sliko sekcijski predsednik tov. Metod Kumelj. Podčrtal je težavno stanje državnega uradništva in upokojencev. Prikazal je prizadevanje organizacije za izboljšanje položaja. Predstavniki JUU so bili tudi pri vodilnih ministrih.

Omenjal je sodelovanje vodstva JUU s člani, ki se obračajo v raznih osebnih zadevah na organizacijo. Omenil je, da so med člani žal tudi taki posedinci, ki zahtevajo od sekcije vso pomoč, voljni pa niso nuditi potrebnih informacij in moralno podpirati lastno organizacijo.

Svoj izčrpni referat je zaključil z besedami, da smo učitelji velika sila, ki čuva državo z moralnim orožjem, ki vcepljajo in dvigajo ljubezen do naroda in rodne grude, da jo bo narod pripravljen braniti tudi s krvjo! Tov. Kumelj je žel za svoja izvajanja toplo zahvalo. Sledila je razprava o stanovanjskih razmerah učiteljstva v našem okraju. Prvi pogoj za urejeno življenje je primerno stanovanje. V litijskem okraju službuje trenutno na 35 šolah 166 učiteljev in učiteljic. Sledeča tabela naj pojasni stanje učiteljskih stanovanj:

Primernih naturalnih uprav. stanovanj	18
Neprimernih naturalnih uprav. stanovanj	8
Ustreznih učitelj. naturalnih stanovanj	8
Neustreznih učitelj. naturalnih stanovanj	13
Primernih učiteljskih zasebnih stanovanj	66
Neprimernih učitelj. zasebnih stanovanj	48
V kraju služb. ne dobijo primer. stanovanj	7

Z navedenimi podatki, ki so uradno preizkušeni in potrjeni, je dovolj zgovorno povedano, kako neurejeno je stanovanjsko vprašanje za naše učiteljstvo. Prav iz tega je razvidno, zakaj je v učiteljskih vrstah tako visok odstotek obolelosti in čemu je danes tako razvit »beg z dežele«. Merodajni činitelji dobo morali pristopiti k reševanju neustrezajočih učiteljskih stanovanj, saj so taka določila tudi v šolskem zakonu iz leta 1929. in bo treba samo črko zakona prenesti v življenje.

Nato je zbor razpravljal še o raznih tekočih šolskih, vzgojnih in učnih vprašanjih.

Ob zaključku je bil iznesen poziv, naj bi učiteljstvo sodelovalo za dvig čim večje kmetske proizvodnje. Za praktične nasvete se bo vršila v maju poučna ekskurzija v mestne nasade, kjer bo vodil ekskurzijo in imel strokovno predavanje ravnatelj mestnih ljubljanskih vrtov g. Lap Anton. Za zaključek je bila izglasovana resolucija, ki glasi: Članstvo iz litijskega okraja, zbrano na rednem marčevem zborovanju, se soglasno pridružuje spomenicam, ki jih je poslal akcijski odbor organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokojencev kraljevskemu namestništvu, predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, ministru financ, ministroma dr. Kulovcu in dr. Kreku ter banu dravske banovine, tičočih se zvišanja prejemkov državnim in samoupravnim nameščencem in upokojencem.

Ob tej priliki poudarjamo še posebno:

1. da je naše gmotno stanje vsak dan obupnejše in da je izdatna pomoč zaradi naraščajoče draginje in naše prezadolžitve, ki nam še omogoča životarjenje, neodložljiva in takoj potrebna.

2. V zvezi z nameravano pomočjo preko aprovizacij je pripomniti, da je namen sam sicer dober, v praksi pa v toliki in taki meri neizdeljiv, da bi pomenil rešitev iz bede, v kateri tonemo, ter da je edini učinkoviti izhod samo zvišanje prejemkov na osnovi indeksa naraslih cen ter v bodoče reguliranje prejemkov v razmerju z naraščanjem draginje, dokler se ta ne ustavi.

Jože Žunančič, preds. **Danica Demšar,** taj.

+ **JUU, SRESKO DRUŠVO MARIBOR, LEVI BREG,** je zborovalo dne 8. t. m. ter je od 93 članov bilo navzočih 79, t. j. 85 %, od 14 odsotnih se jih je 9 opravičilo.

Ob otvoritvi se je tov. predsednik najprej spomnil zgodaj umrle tov. Rožice Gsellmanove. Pozdravil je nadzornika tov. Močnika ter v društvo vstopivše tov. Pavlo Korbarjevo, Anico Primožičevo in Marijo Šumanovo in pripomnil, da bi se rad poslovil od dveh tov. članov(-ic), ki sta bila premeščena žal brez razsodbe dis. sodišča, proti čemur gre v vsakem primeru že dolgo borba JUU, a prizadeta nista bila navzoča. Spomnil je tudi na svoječasen sklep glede odobravanja zbor. in sejnih zapisnikov ter z ostro kritiko javil, da še ¼ učit. zborov ni predložila anketnih pol »Kako stanujemo«.

Sledilo je objavljanje važnih dopisov in situacijsko poročilo ter je članstvo že uvodoma sprejelo resolucijo: **Glavna sodobna naloga JUU ostani in bodi, brez odnehanja in izogibanja do vseh instanc in naslovov, voditi borbo za reševanje materialno obupajočega in propadajočega učiteljstva v zvezi z ostalimi stanovskimi organizacijami. — Za rešitev vseh javnih nameščencev! Siti smo obljub in zgolj priznavanja našega obupnega stanja, lačni pa — dejanske pomoči! Smo in ostanemo pripravljeni za domovino na vse, z nepotrebnim pomanjkanjem pa se ne sme slabiti sile naše pripravljenosti!** — Članstvo so zanimali predlogi JUU za fin. zakon ter poročila o obiskih naših predstavnikov pri gg. ministrih i. dr., razen obljube, da pride do zvišanja naših prejemkov — po stabilizaciji naše valute in ustalitvi cen! Članstvo je izrazilo tudi svoje presenečnje nad tistimi izvajanji ob zasedanju ban. sveta, ki so izdonela **proti izrednim dokladam obmejnemu učiteljstvu!**

Blagajniško poročilo je podal tov. Židanik in ugotovil, da letošnji dohodki znašajo din 8317,50, izdatki pa din 6585,82, članarina se plačuje dokaj redno, redke izjemneže bo pri bodočem zborovanju javil imenoma; predlagal je začasno črtanje članov z nad 200 din dolžne članarine, proti čemur ni bilo ugovora.

V točki »Razgovor o aktualnih stanovskih, pedagoških in službenih zadevah« je učiteljstvo zavzelo stališče glede predčasnega odpusta šolobvezne dece iz šole ter so iz svojih izkustev dajali zadevna pojasnila tov. nadz. Močnik, tov. Andrejčič, Vauda i. dr. Nato je kot zastopnik PC podal tov. Kopriva sklepe mariborskega učiteljstva glede načelnega dela osnutka ljudskošolskega zakona Kmetijske zbornice, omenil kot njegove svetle točke decentralizacijo in demokratizacijo šolstva, katerih obeh pa osnutek vendar še dosledno povsod ne realizira. Vnel se je živahen razgovor, po katerem se članstvo ni moglo povsem sprijazniti z glavnim pogojem za čin nadzornikov — z nadzorniškim izpitom, za kar je posebno tehtne utemeljitve stavil tov. Andrejčič; tov. predsednik, tov. Židanik i. dr. so ugotavljali zopetno degradacijo vaškega otroka za mestnim z uvajanjem le 6 letne ljud. šolske obveznosti, s čimer je degradiran tudi vaški učitelj. Posebni del tega osnutka pride v razpravo prihodnjič, članstvo je tov. Koprivo nagradilo za temeljita izvajanja z glasnim ploskanjem.

Sledilo je predavnje tov. Borkota o **»Teoriji in praksi strnjenega pouka na višji ljudski šoli«.** Predavatelj je v glavnem prikazal načelne smernice strnjenega pouka in to v kratkih, a jedrnatih potezah. V debati je tov. Horvat naštel številne ovire **koncentracije pouka,** kakor preveliko število in razcefranost danes predpisanih učnih predmetov, neprirodno razporedbo in prenatrpanost učne snovi v sedaj veljavnih učnih načrtih višje ljudske šole, neprimernost predmeta »Praktično gospodarsko znanje«, odpad lepopisja v zadnjih 2 šol. letih ter druge hibe v zunanji in notranji ureditvi zlasti vaške ljudske šole, v kateri si je težko predstavljati učitelja umetnika, ki bi od današnjih 16 učnih predmetov, od katerih odpadeta iz koncentracije le vedenje in verouk, povezal v koncentracijo ostalih 14 predmetov; napačno pojmovana koncentracija pa privede nehote do površnosti. Zato je v svrho uspešnega izvajanja koncentracije **ob reviziji šolskega zakona in učnih načrtov odstraniti vse ovire!**

Predlogi: 1. Učitelji s polno službeno dobo in doseženo 5. skupino naj se upokoje! 2. **Proučevanje narodnega blaga ob meji naj preide v akcijo uvajanja narodnih šeg, noš itd.** 3. Sekcijo prosimo, naj izve o razdelitvi 81.600 din za »Pospeševanje narod. prosvete v obmejnih krajih«. 4. CMD in vsem darovalcem za obmejne božičnice izrekamo zahvalo, podprli bomo zbirko pirhov. 4. zborovanje bo 3. V. t. l.

Mirko Vauda, preds. **Rečnikova,** tajnica.

+ **JUU, SRESKO DRUŠTVO LJUTOMER** je zborovalo 8. marca 1941 v Križevcih. Navzočih 60.

Uvodoma je tovariš predsednik apeliral na članstvo, naj ne bo preveč mlačno. V sedanjem času je sveta dolžnost, da se strnemo v močni organizaciji. Povabil je tudi še nevčlanjene tovariše in tovarišice, da se včlanijo v našo močno organizacijo. Pozdravil je tov. sreskega šol. nadzornika g. Karbaša, na kar je tov. predsednik prešel na dnevni red.

Zadnji zapisnik se je soglasno odobril.

Dopisi so se prečitali in vzeli na znanje.

Sledil je referat o projetku novega šol. zakona. Referirala sta tov. Kocbek in tov. Lovšin. Oba tovariša sta v svojih referatih seznanila članstvo o važnih spremembah v projektu novega šol. zakona in ugotovila mnoge pomanjkljivosti ter poudarila, da sliči revizija šol. zakona po tem projektu na hišo, ki je v temeljih nepravilno grajena. Grajala sta tudi spremembo, da se zniža šol. obveznost od 8 na 6 let. S to spremembo bi naše šolstvo nazadovalo in ne napredovalo.

Tov. Lovšin je v svojem refratu zahteval, da bi v bodoče tudi učiteljstvo smelo sodelovati pri ustvarjanju novega šolskega zakona.

Novi šolski zakon naj bi temeljil na načelih **depolitizacije, decentralizacije** in **demokratizacije.**

Potrebno je, da bi se vsi stanovi zedinili in zgradili celotni prosvetni in gospodarski načrt in šele na podlagi tega načrta naj bi se zgradil tudi novi šolski zakon.

Članstvo zahteva, da se po novem šolskem zakonu ustanove tudi disciplinska sodišča pri upravnih sodiščih.

Končno je članstvo soglasno sprejelo sledeči sklep: Izpremememba obstoječega šol. zakona bi pomenila zaradi vladajočih nestalnih razmer le poslabšanje veljavnega zakona, zato je nujno potrebno, da se s tako važnim zakonom, kakor je šolski, počaka na urejene razmere. Učiteljstvo pa želi, da se z raznimi odredbami ministrstva decentralizira sedanji šol. zakon in se s tem določi večje kompetence kraljevski banski upravi kakor tudi sreskim šolskim nadzornikom.

Sledila so poročila raznih društvenih funkcionarjev. Tov. blagajnik je sporočil, da so tri članice izstopile in je sedanje stanje članstva 111 včlanjenih.

Prihodnje zborovanje bo prvo soboto v maju v Radencih.

L. Ivančič, preds. **Janko Jordan,** tajnik.

+ **JUU, SRESKO DRUŠTVO ČRNOMELJ-METLIKA** je zborovalo v soboto, 15. marca, v Metliki ob dokaj številni udeležbi članstva. Gotovo pa bi bila udeležba še večja, ako ne bi učiteljstvo bilo v tako slabem gmotnem položaju.

Društveni predsednik g. Vilfan Maksimilijan je uvodoma pozdravil zborovalce, zlasti sreskega šolskega nadzornika g. Vončino Dragotina, in nato podal pregled dela učiteljske organizacije v dobi od zadnjega zborovanja. Izčrpno poročilo o situaciji, zlasti o težavnem položaju državnega uradništva, je seveda živo zanimalo vse navzoče učiteljstvo, prav tako pa tudi vsi koraki, ki so bili storjeni pri odločujočih činiteljih v zadevi regulacije plač učiteljstva in ostalega državnega uradništva.

Nameravana pomoč državnemu uradništvu preko aprovizacij kaže sicer dober namen, ki pa je v praksi neizvedljiv in bi tako taka rešitev neodložljivega vprašanja nikakor ne mogla rešiti tega problema in ne položaja, v katerem se trenutno državno uradništvo nahaja. Preostaja edina možna pot, t. j. nujno zvišanje prejemkov na osnovi indeksa o porastu cen življenjskim potrebščinam in vzporedno z naraščanjem draginje vselej regulacija prejemkov.

Sledilo je poročilo o napredovanjih in v zvezi s tem o napredovanju v V. pol. skupino. Osvojil se je predlog društvene uprave, da naj bi se učna oseba prevedla v 5. skupino s 24. leti službe, vse učne osebe z dopolnjeno predpisano službeno dobo pa bi morale biti upokojene. Nadalje se je razpravljalo o stanarini z neučitelji poročenih učiteljic, učiteljski stalnosti, spremembi uredbe o draginjskih razredih, rednih napredovanjih, dopustih zaradi odslužitve kadrskega roka, ukinitvi uslužbenskega prispevka itd., v zvezi s prejemki pa je bil prečitan tudi otvoritveni govor g. bana ob priliki zasedanja banskega sveta.

Sledilo je nato predavanje banovinskega zdravnika g. dr. Omahna o delu in boju proti tuberkulozi, zatem pa se je obširno razpravljalo o projektu zakona o narodnih šolah, kakor ga je pripravila ljubljanska Kmetijska zbornica. Zborovalci so k osnutku zakona iznesli precej stvarnih pripomb, ker predlog posega daleč v bistvo šolskega učiteljskega življenja in je v mnogih točkah prav nejasen. Končne kritične pripombe bo zato izdelal poseben odbor. V pogledu novih predpisov in v zvezi z novim proračunom je bil iznesen in sprejet predlog, naj bi kraljevska banska uprava dovolila, da se za zimo potrebna količina drv nabavi sedaj in ne v času, ko cene dosežejo svoj višek, novi predpis pa naj bi veljal šele po preteku leta.

Blagajnik je podal nato poročilo o blagajniškem stanju in zlasti opozoril na sklep izrednega občnega zbora, po katerem se ima vsa zaostala članarina iztirjati, in je bilo zaradi tega tudi črtanih devet članov.

Pred zaključkom je spregovoril tudi sreski šolski nadzornik g. Drago Vončina, ki je zlasti grajal zadržanje dela učiteljstva, ki ne čuti potrebe po organiziranju. Toplo se je zavzel tudi za dobra predavanja, ki naj bi se vršila ob priliki vsakega zborovanja, ter dal tudi druga navodila za učiteljstvo, na kar je bilo zborovanje zaključeno.

Vilfan Maksimiljan, preds. **Turk Stane,** taj.

Šolski radio

—r **Torek, 1. aprila 1941, ob 14,15 uri.** Prvoaprilske šale; dialog. Vodi g. Miroslav Zor.

Petek, 4. aprila 1941, ob 11. uri: Pokrajinska oddaja »Iz Ptuja po ptujskem polju in Halozah v Ptuj«. Izvajajo učenci V. a razreda ljudske šole pri Sv. Marku niže Ptuja; vodi g. učitelj Edvard Rössner. — Razpored: 1. Popis krajev in vasi; krajevni običaji, zgodovinske znamenitosti. 2. Dialogi v dialektu. 3. Petje ob spremljevanju harmonike. — Potovanje je zamišljeno kot avtobusna vožnja.

—r **V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 30. marca, ob 17. uri predaval** g. inž. Karel Tavčar: Dvignimo gospodarstvo gozdov.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM
UČITELJSKE SAMOPOMOČI
V LJUBLJANI

V marcu 1941 sta umrli:

552. Paulšek Marija — Maribor.
553. Ekel Gizela — Novo mesto.

Prispevek za ta dva smrtna primera znaša:

za enega zadružnika . din 11,—,
za dva zadružnika . . „ 21,—,
za tri zadružnike . . „ 31,— itd.

Zamudniki naj h gornjim zneskom dodajo tudi vse zaostanke! — Nekateri zadružniki pri nakazilih samovoljno zmanjšujejo prispevke za poštnino. Pripominjamo, da so z mesečno poštnino din 1,— (vsak četrti mesec pa zaradi povečane poštnine din 2,—) poravnani le resnični stroški za znamko, ovitek, položnico in pristojbino pri poštni hranilnici.

Zadružna uprava.

Novosti na knjižnem trgu

—k **Zofja Kossak: Križarska vojska.** Zgodovinski roman v štirih knjigah. Založba »Naša knjiga« Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1941. Cena v platno vezani knjigi din 110,—. Zofja Kossak, poljska pisateljica epopeje Križarska vojska, je slovenskemu občinstvu znana po svojem romanu **Legniško bojišče,** ki ga je izdala ista založnica l. 1933. — Snov epopeje **Križarska vojska** je prva križarska vojska, na katero je papež Urban II. leta 1095. pozval vse narode. Notranji smisel gledanja Kossakove na križarsko vojsko je nekako tale: človeka vodijo tri glavne prvine: glad, sla in oblastiželjnost. Tem trem prvinam pa je hotel papež napraviti enakomočno četrto: težnjo po Bogu. Iz te je nastalo križarsko gibanje. V obliki vojnega romana so v tej knjigi opisane mnoge dobre in slabe strani prve križarske vojske in razni pustolovski doživljaji vitezov, ki so iz daljnega zapada šli osvajat sveto deželo.

—k **Dr. Janko Pretnar: Dictionnaire français-slovene.** Francosko-slovenski slovar. III. izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1941. Obseg 624 strani. — Cena din 120,—. Da je izšla že tretja izdaja tega slovarja, je najbolj jasen dokaz, kako zelo potreben in uporaben je. Iz obsega 624 dvokolonskih strani je razvidno, da je v tem priročnem slovarju žepnega formata mogoče dobiti prav vse besede, ki so potrebne pri prevajanju iz francoščine in pri učenju francoskega jezika. In prav bogati besedni zaklad dviga vrednost vsakega slovarja.

—k **Ruža Lucija Petelinova: Resnična pomlad,** mladinska igra v treh dejanjih. Naša znana mladinska pisateljica, učiteljica Ruža Petelinova, ki študira sedaj odrsko umetnost v Zagrebu, nam je podarila novo mladinsko dramatično delo, v katerem kot dolgoletna izkušena kulturna delavka na deželi v polni meri upošteva zmogljivost naših podeželskih šolskih odrov glede igralcev in opreme.

Vsebina je sledeča: I. dej. V nekem predmestju so sirote izročene v oskrbo kuharici Marjeti. Sama siromašna ta ženska nima volje, da bi bila tej deci ljubeča skrbnica. Ko deklica Majda zboli, je ne neguje. Toda država je pravkar dogradila nov Mladinski dom in komisija, ki pride k deci v barako, odloči takojšnjo zdravniško pomoč Majdi. II. dej. Majda v vročici vidi svojo otroško družbo kako se igra na cesti, pod zidom, oblepljenim s plakati in reklamami. Nenadoma prideta dva glasnika iz bajne dežele in javita, da išče princesa Zarja vrtnarja, ki bi ozdravil njene nasade pogubne bolezni. Majdin brat Jurko se javi, a hoče povesti vso deco s seboj. Glasnika se temu upreta in Jurko zato ne sprejme vabila. Ko glasnika odideta, se prikaže deci Vesna in ji pokaže pot do Zarje. III. dej. Majda se prebudi v sobi novega Mladinskega doma. Sledi proslava njenega okrevanja.

Nastopajo: Majda, njen brat Jurko, štirje dečki, tri deklice, kuharica Marjeta, zdravnik, bolničarka Cirila, gospa in smetar. Osebe iz Majdinih sanj: Vesna in dva glasnika.

Delo našim podeželskim odrom toplo priporočamo.

Igro lahko šole naročijo na naslov: R. L. Petelinova, Zagreb, Zrinjski trg 1/III. Izvod igre obenem s tantjemo za poljubno število predstav na isti šoli stane 50 din.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6, pri frančiškanskem mostu
Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, kygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

FABIANI & JURJOVEC
LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5
priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!

Glavni in odgovorni urednik Vekoslav Mlekuž. — Izdajatelj: J. U. U. — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Za sekcijo odgovarja Metod Kumelj. Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.